

Arbejdsmarkedsudvalget (2. samling)
alm. del - Svar på Spørgsmål 14
Offentligt

Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf 33 92 59 00
Fax 33 12 13 78
bm@bm.dk
www.bm.dk

MODTAGET

14 APR. 2005

Den Centrale Indtægtskommission

13 APR. 2005

Vedlagt sendes i 5 eksemplarer besvarelse af spørgsmål nr. 14 af 17. marts 2005 fra Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg. (Alm. del).

Vores sag
05-703-166

Dette materiale er også sendt pr. e-post.

Bilag
1

Claus Hjort Frederiksen

Ole Pontoppidan

Beskæftigelsesministerens besvarelse af spørgsmål nr. 14 af 17. marts 2005 fra Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg (Alm. del).

Spørgsmål nr. 14:

Ministeren bedes udarbejde en redegørelse om museskader. I redegørelsen ønskes bl.a. belyst, om de seneste domme vedrørende arbejdsskader giver anledning til ændringer i Arbejdsskadestyrelsens praksis for anerkendelse af museskader og hvilke arbejdsmiljøovervejelser det giver anledning til, når det fremføres, at der ikke bør arbejdes med mus i mere end godt halvdelen af arbejdstiden. Endelig ønskes redegørelsen at indeholde en opdatering af de i-gangværende og afsluttede forskningsmæssige undersøgelser, der kan belyse den aktuelle situation for anvendelse af mus og virkningerne på såvel arbejdsmiljø som anmeldelse af arbejdsskader.

April 2005

Vores sag
05-703-166

Svar:

1. Anerkendelsespraksis for museskader

1.1. Erhvervssygdomsfortegnelserne

Sygdomme i bevægeapparatet som følge af påvirkninger ved arbejde med pc-mus og/eller tastatur er ikke optaget på de gældende erhvervssygdomsfortegnelser (jf. bekendtgørelse nr. 918 af 18. november 2002 og bekendtgørelse nr. 1493 af 16. december 2004).

Sygdomme i for eksempel arm, skulder og nakke som følge af pc-arbejde kan derfor ikke anerkendes af Arbejdsskadestyrelsen uden forudgående forelæggelse af sagen for Erhvervssygdomsudvalget.

Årsagen til, at sygdomme efter pc-arbejde ikke er optaget på fortegnelserne er, at der efter Arbejdsskadestyrelsens og Erhvervssygdomsudvalgets vurdering og med udgangspunkt i de gældende erhvervssygdomsbegreber fortsat ikke er tilstrækkelig lægevidenskabelig eller medicinsk dokumentation for en sandsynlig sammenhæng mellem sygdommene og påvirkninger ved arbejdet med pc-mus og/eller tastatur, til at det kan føre til optagelse af museskader på fortegnelserne.

Optagelse af museskader i hånd/arm, albue, skulder og nakke er senest indgået i drøftelserne af den nye erhvervssygdomsfortegnelse, der trådte i kraft den 1. januar 2005 som et led i den samlede arbejdsskadereform. Den nye fortegnelse bygger på et lempet og udvidet erhvervssygdomsbegreb, der åb-

ner for at flere sygdomme og påvirkninger kan optages på fortegnelsen fremover. De nye lempeligere krav til den medicinske dokumentation afspejler sig da også i en række lempelser af kravene til påvirkningens intensitet, styrke og varighed netop ved sygdomme i det øvre bevægeapparat på den nye fortegnelse set i forhold til den gamle fortegnelse. Lempelserne omfatter dog ikke museskader på nuværende tidspunkt.

Udvalget har som led i udarbejdelsen af den nye fortegnelse og som led i en mere bred principiel drøftelse af området drøftet museskader på møder i august 2004 og i januar 2005.

Udvalget gennemgik på møderne den nyeste medicinske litteratur på området med henblik på en vurdering af, om der var tilstrækkelig medicinsk dokumentation for en sammenhæng mellem de pågældende sygdomme og påvirkningerne ved pc-arbejde til at optage museskader på den nye og eventuelt også den gamle fortegnelse, eller om der eventuelt var grundlag for at anerkende museskader efter lovens bestemmelser om arbejdets særlige art. Ved møderne holdt 2 arbejdsmedicinske eksperter indlæg for udvalget om de nyeste resultater på området, herunder de seneste resultater af den store NUDATA-undersøgelse og forskellige udenlandske udredninger.

Udvalget indstillede på baggrund af drøftelserne og NUDATA-undersøgelsens resultater (se nedenfor) til Arbejdsskadestyrelsen, at sygdomme i hånd, underarm, albue, skulder og nakke efter pc-arbejde efter den nuværende viden fortsat ikke opfylder betingelserne for at blive optaget på hverken den gamle eller den nye fortegnelse over erhvervssygdomme.

Drøftelserne har dog samtidigt vist et behov for yderligere videnskabelig udredning og vurdering af de eksisterende forskningsmæssige resultater på museskadeområdet, herunder særligt om øget risiko for forskellige sygdomme efter intensivt og eventuelt langvarigt arbejde med pc-mus og/eller tastatur.

Arbejdsskadestyrelsen har derfor taget initiativ til udarbejdelse af 2 videnskabelige referencedokumenter (litteraturgennemgange), der skal medvirke til at blotlægge mulige evidenssammenhænge på området. Disse gennemgange, der beskrives mere detaljeret i afsnit 3.2, forventes at ligge klar ved udgangen af 2005 eller i starten af 2006 og vil indgå i udvalgets fortsatte revision af de to fortegnelser.

1.2. Erhvervssygdomsudvalgets praksis

Erhvervssygdomsudvalget har i de senere år flere gange drøftet muligheden for anerkendelse af en række sager om museskader på grund af arbejdets særlige art (lov om sikring mod følger af arbejdsskade § 10, stk. 1, nr. 2, 2. led), senest på møderne i august 2004 og i januar 2005.

Det er indtil videre udvalgets samlede vurdering, at der fortsat ikke er tilstrækkelig god dokumentation for en overvejende sandsynlig sammenhæng mellem forskellige bevægeapparatsygdomme og arbejde med pc-mus og/eller tastatur.

Udvalget har dog udsat den videre behandling af en række sager om mere intensivt pc-arbejde, foreløbigt til litteraturgennemgangene foreligger, da udvalget ønsker at inddrage resultaterne af de igangsatte videnskabelige litteraturgennemgange, som Arbejdsskadestyrelsen har bestilt hos den videnskabelige komité under Dansk Selskab for Arbejds- og Miljømedicin.

Udvalget har således endnu ikke taget endelig stilling til eller fastlagt en praksis for anerkendelse eller afvisning af skader opstået som følge af brugen af mus eller tastatur på grund af arbejdets særlige art.

Arbejdsskadestyrelsen anser det på baggrund af drøftelserne i udvalget foreløbigt for udsigtsløst at forelægge en musesag for Erhvervssygdomsudvalget, når

- der ikke er tale om en skade i hånd, håndled, underarm, albue, skulder eller nakke
- tilskadekomne har været eksponeret i mindre end 3 måneder
- tilskadekomne kun har været udsat for intensivt pc-arbejde i få timer dagligt, uanset hvor lang en periode.

Sager, hvor tilskadekomne har arbejdet med mus i et ikke ubetydeligt omfang, udsættes til efter de næste drøftelser i Erhvervssygdomsudvalget om museskader, som forventes ultimo 2005 eller primo 2006.

2. Nyere domme om museskader

Der har været en række byretssager på området. En enkelt sag har haft særlig interesse, da den siden er blevet afgjort i landsretten.

Lego-dommen (Vestre Landsret den 6. januar 2005)

Vestre Landsret afsagde i januar 2005 en dom om erstatningsansvar i en sag mellem Lego System A/S og en ansat. Dommen, der baserer sig på en flertalsafgørelse med dissens, udpegede arbejdsgiver som erstatningsansvarlig med et samlet beløb på kr. 204.000 i sagen. Tilskadekomne havde udviklet smerter i højre arm efter kortere tids ensidigt computerarbejde, efter at hun som følge af overgang til et nyt edb-system og ved udlån til en anden afdeling i betydeligt større omfang end tidligere måtte anvende computermus. Systemet var ikke udviklet til genvejstaster og arbejdet var meget ensidigt.

I dommens præmisser indgår, at tilskadekomne efter en sygemelding som følge af "musearm" ikke fik stillet en anden computer til rådighed, som lovet af arbejdsgiveren. Der blev heller ikke taget initiativ til at nedsætte antallet af daglige timer med ensidigt computerarbejde til cirka 4 timer, som anbefalet af Bedriftssundhedstjenesten.

Den pågældende sag er behandlet i Erhvervssygdomsudvalget efter arbejdsskadesikringsloven. Erhvervssygdomsudvalget har fundet, at sagen bør udsættes på de bestilte litteraturgennemgange, som foreligger i slutningen af 2005 eller starten af 2006, og som forventes at bidrage til en afklaring af

eventuelle årsagssammenhænge mellem computerarbejde og forskellige sygdomme i det øvre bevægeapparat.

Det er derudover Arbejdsskadestyrelsens vurdering, at der er tale om en meget konkret dom, som overvejende vedrører arbejdsgiverens handlepligt og forsømmelse heraf i en konkret arbejdsmiljøsag. Der har derfor ikke været stillet store krav til beviset for årsagssammenhængen.

3. Forskningsmæssige tiltag

3.1. NUDATA-undersøgelsens resultater

Resultaterne af NUDATA-undersøgelsen indikerer at intensivt arbejde med mus øger risikoen for at udvikle albuesygdomme. Det samme gør sig muligvis gældende for karpaltunnelsyndrom, hvor der kan være en øget risiko efter anvendelse af mus i mere end 20-25 timer pr. uge og muligvis også efter meget intensivt tastearbejde. Samlet set er dokumentationen imidlertid meget spinkel og påviser ikke god evidens. Billedet er endnu mere uklart ved sygdomme i nakke og skulder, hvor det ser ud til, at hyppigheden af generne svarer nogenlunde til hyppigheden i normalbefolkningen.

NUDATA-undersøgelsen viser også, at arbejdet med computer er forbundet med en øget forekomst af oplevede smerter i nakke og arme, heraf specielt smerter i hånd, underarm og albue. Der er imidlertid ingen tærskelværdi for smerteudvikling ved timer/uge, og smertetilstandene kan sjældent diagnosticeres. Nogle få har betydelige smerter og funktionsnedsættelse, men det er uvist, om dette forhold skyldes computerarbejdet.

I NUDATA-undersøgelsen anbefales det dog generelt og af sikkerhedsmæssige årsager at begrænse arbejdet med mus/tastatur til 20-25 timer pr. uge.

3.2. Litteraturgennemgange om museskader bestilt af Arbejdsskadestyrelsen

Arbejdsskadestyrelsen indgik i december 2004 en aftale om litteraturgennemgang med Dansk Arbejds- og Miljømedicinsk Selskab (DASAM), som har nedsat en videnskabelig komité.

Komiteen skal foranstalte udarbejdelse af to litteraturgennemgange (referencedokumenter) om sammenhænge mellem sygdomme i det øvre bevægeapparat og intensive former for pc-arbejde.

De to litteraturgennemgange omhandler:

- Karpaltunnelsyndrom efter arbejde med pc-mus/tastatur
- Andre øvre bevægeapparatsygdomme efter arbejde med pc-mus/tastatur

Litteraturgennemgangene skal sammenfatte medicinsk viden, som er af særlig relevans for belysning af årsagssammenhænge mellem sygdomme i armen (ikke karpaltunnelsyndrom) og sygdom i nakke-skulderområdet.

For så vidt angår sygdomme i armen, er indeholdt forskellige former for sygdomme i henholdsvis fingre/hånd, underarm, albue og overarm, der kan opstå som følge af særlige belastninger på arbejdet. For så vidt angår sygdomme i nakke-skulderområdet, er indeholdt sygdomme i både skulder og nakke og sygdomme i hele nakke-skulderområdet.

Der ønskes særligt en belysning og vurdering af betydningen af påvirkningerne:

1. Brug af PC-mus
2. Brug af tastatur

Dokumenterne skal herunder særligt indeholde en belysning og vurdering af, hvilken betydning følgende faktorer ved arbejdet har for udvikling af sygdommen:

- Belastningens karakter og omfang
- Arbejdsstilling (herunder eventuelle muligheder for aflastning)
- Varighed (eksposition i antal timer pr. dag)
- Ekspositionens samlede udstrækning (uger, måneder eller år)

I det omfang, det er muligt, skal dokumenterne tillige belyse kønsdata og eventuelle kønsforskelle, samt indeholde en vurdering af kønnets eventuelle betydning for udvikling af sygdommen efter de pågældende typer arbejde.

Årsagsvurderingen skal endelig indeholde en sammenfattet og gradueret vurdering af evidensen.

Såfremt der er tale om en lav evidens for sammenhæng mellem de beskrevne påvirkninger og udviklingen af sygdom i armen eller nakke-skulderområdet, eller litteraturen på anden måde er mangelfuld til belysning af de ønskede årsagssammenhænge, bedes dette oplyst og begrundet/præciseret. Hvis det herunder vurderes, at yderligere forskning bør iværksættes, er det ønsket, at en begrundet udpegning af relevante mål for yderligere forskning indgår i projektets samlede konklusion.

Når referencedokumenterne foreligger i slutningen af 2005 vil Arbejdsskade styrelsen drøfte dem med Erhvervs sygdomsudvalget med henblik på en endelig fastlæggelse af praksis på området. I det omfang, det skønnes nødvendigt, vil Arbejdsskade styrelsen eventuelt arbejde for, at der fremtidigt iværksættes yderligere forskning på området.

4. Arbejdsmiljøovervejelser

Bekendtgørelsen om arbejde ved skærmterminaler foreskriver, at arbejdet ved computer regelmæssigt skal afbrydes af andet arbejde eller pauser, og udmøntningen af denne bestemmelse skal indgå i den lovpligtige arbejdspladsvurdering hos de virksomheder, der har skærmarbejde.

NUDATA-undersøgelsen, der som omtalt ovenfor anbefaler en begrænsning til ca. 20 timers musearbejde pr. uge, er foretaget blandt tekniske tegnere, der

udfører meget intensivt musearbejde. Denne gruppe er relativt lille, og omfatter skønsmæssigt ca. 10.000 personer i Danmark.

Undersøgelsens resultater kan derfor ikke umiddelbart overføres til den almindelige computerbruger, der har mere afvekslende arbejdsopgaver, og veksler mellem brug af mus og brug af tastatur.

Ved den igangværende revision af At-vejledning om arbejde ved skærme vil Arbejdstilsynet overveje at anbefale 20 timers grænsen for meget intensivt musearbejde.

